

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE - KARTY PRACY

Przystanek 6

Fauna w parku

Park posiada strukturę wielopiętrową, w związku z czym występują liczne gatunki drzew i krzewów, ze znaczną przewagą gatunków liściastych. A to daje możliwość obserwowania: płazów, gadów, wielu gatunków ptaków i ssaków.

Można tu również obserwować liczne gatunki owadów, w tym owady chronione, zwłaszcza chrząszcze zamieszkujące stare dęby - **Kozioróg dębosz**.

Jest również wiele gatunków owadów, pierścienic i ślimaków związanych z występowaniem martwego drewna.

WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA:

1. W tym punkcie warto opowiedzieć o koziorogu dęboszu.

[Kozioróg dębosz - Baza Wiedzy / WIE \(barycz.pl\)](http://Baza Wiedzy / WIE (barycz.pl))

Kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*)

Długość kozioroga nierzadko przekracza 5 cm. Jego ciało jest dość masywne, smukłe, zwężające się ku odwłokowi. Owad ma barwę czarną, o metalicznym połysku. Pokrywy na końcach są niekiedy czerwono-brunatne o ciemno wiśniowym odcieniu. Czułki u samic mają długość ciała, u samców są do dwóch razy dłuższe.

Kozioróg dębosz jest związany głównie z dębem szypułkowym, rzadziej z dębem bezszypułkowym. Jego najczęstsze siedliska to dorzecza rzek, aleje dębowe, stare parki. W Dolinie Baryczy znany jest od dawna.

Przez znaczą część cyklu życiowego występuje w formie larwy o skrytym trybie życia, żerującej wewnątrz drzewa. Dorosły osobnik żyje krótko. Żywi się sporadycznie nektarem kwiatów i sokiem wypływającym z ran drzew. Aktywność podczas ciepłych, słonecznych dni zwiększa się o zmierzchu, zwłaszcza w parne, przedburzowe wieczory. Lota powoli i ociężale, słyszalny jest w postaci brzęczenia o niskim tonie. W razie zaniepokojenia szybko ucieka lub spada z drzewa, udając martwego.

Larwy żerują wewnątrz ponad 100-letnich zdrowych i zamierających dębów. Ze złożonych na powierzchni kory jaj wylęgają się larwy, które wgryzają się w głąb drzewa. Po okresie żeru – trwającym od 3 do 5 lat – na jesień larwa tworzy kolebkę poczwarkową, gdzie przeobraża się w formę dorosłą. Dojrzałe osobniki wygryzają się pod koniec ciepłej wiosny, pozostawiając charakterystyczne owalne żery. Następnie przystępują do rójki.

2. Ptaki

W parku licznie występują ptaki, które lubią bogate podszycie: kapturki, drozdy śpiewaki, kosy, rudziki, pierwiosnki a także kowaliki, pełzacze ogrodowe, sójki, pleszki, szpaki, strzyżyki, zięby, mazurki, z sikor: bogatka i modraszka. Średnio liczne są: piecuszki, pliszki siwe, wrony siwe, gołąb grzywacz i sierpówka, zniczki, gajówki, grubodzioby, kulczyki, dzwońce, szczygły, kopciuszki, a w pobliżu wód: zimorodki i kaczki krzyżówki. Natomiast nielicznie występują: puszczyki, kruki, dzięcioły czarne i zielonosiwe, pliszki górskie, muchołówki żałobne i białoszyje.

"Ptaki mają tu wspaniałe warunki do życia. Wokół jest mnóstwo wody, lasów i pól. Ptaszki pływają, nurkują, potrafią tańczyć i pięknie śpiewać. Można też obserwować, jak bawią się w chowanego latając za sobą. Wiosną często widać jak samiec ptaszek podrywa samiczkę. Kiedy uważnie się rozejrzemy, to zauważymy gniazda, do których ptaki fruną ze smakołykami, gdyż tam znajdują się ich dzieci"

Źródło: - "DoliBar i Ziemia Milicka", autor Urszula Ewertowska, Wydawnictwo Sagart.

Charakterystyki kilku wybranych gatunków ptaków

Szpak (*Sturnus vulgaris*) - najliczniejszy gatunek w parku dzięki dużej liczbie starych drzew z dziuplami (głównie dębów szypułkowych), w których zakłada gniazda. Na jednym drzewie może znajdować

się kilka gniazd. Na początku lęgów intensywnie śpiewają w pobliżu swej dziupli, później noszą pokarm dla piskląt i dzięki temu są łatwe do obserwacji. Śpiew szpaka to różnorodne świergotanie przeplatane gwizdami, niekiedy z naśladowaniem głosów innych gatunków ptaków.

Ilustracja przedstawiająca sylwetę ptaka [Szpak - Baza Wiedzy / WIE \(barycz.pl\)](#)

Kowalik (*Sitta europea*) - prowadzi osiadły tryb życia, gniazdo umieszcza w dziupli, odzywa się często różnymi głosami, czym zwraca na siebie łatwo uwagę. Żeruje w strefie pni i grubych konarów. Po pniu potrafi pełzać głową w dół, czego nie robi żaden inny ptak.

Ilustracja przedstawiająca sylwetę ptaka [Kowalik - Baza Wiedzy / WIE \(barycz.pl\)](#)

Dzięcioł duży (*Dendrocopos major*) - z wymienionych wcześniej ptaków jest najmniej liczny, można jednak obserwować go przez cały rok. Szuka pokarmu w strefie pni i konarów wykuwając larwy owadów spod kory drzew. Zwykle corocznie wykuwa nową dziuplę na gniazdo. Podobnie jak inne dzięcioły wiosną bębni na suchej gałęzi, co jest odpowiednikiem śpiewu godowego u innych ptaków.

Ilustracja przedstawiająca sylwetę ptaka [Dzięcioł duży - Baza Wiedzy / WIE \(barycz.pl\)](#)

Bogatka (*Parus major*) oraz modraszka (*Parus caeruleus*) - to dwa gatunki sikor, które obserwować można w parku przez cały rok. W okresie lęgowym modraszka jest nieco mniej liczna od bogatki, do lęgów wykorzystują dziuple. Oba gatunki są ładnie ubarwione, różnią się zdecydowanie śpiewem, który u bogatki jest prosty, kilkusylabowy, natomiast u modraszki to krótka zwrotka delikatnego, perlistego trełu.

3. Propozycja zabawy: ZABAWA ORTOFONICZNA: „ODGŁOSY PTAKÓW”.

Dzieci po wysłuchaniu śpiewu ptaków, próbują je naśladować. Można dokonać podziału na grupy z przydziałem poszczególnych ptaków.

Można zaproponować wsłuchanie się w odgłosy ptaków na łonie natury.

4. Na uwagę zasługuje działalność bobra. Można przedstawić temat na podstawie prezentacji:

[Bóbr- ciekawostki.pdf \(wikom.pl\)](#)

MATERIAŁY EDUKACYJNE:

Kolorowanki omawianych zwierząt na podstawie materiałów z bazy wiedzy